

жавний комітет статистики України, 2008. – 64 с.

3.Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.

4.Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. Т.2. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 560 с.

5.Бочаров В.В., Леонтьев В.Е. Корпоративные финансы. – СПб.: Питер, 2004. – 592 с.

6.Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994р. №334/94-ВР.

7.Борисенко З.Н. Амортизаційна політика. – К.: Наукова думка, 1993. – 135 с.

8.Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. №1560-ХІІ.

9.Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств. – К.: Знання - Прес, 2003. – 622 с.

Получено 05.03.2009

УДК 658

О.О.ГРЕЧИШКІНА

Східноукраїнський національний університет ім. В.Даля, м.Луганськ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто підходи до визначення інформаційного забезпечення управління соціально-економічним розвитком підприємства; систематизовано джерела інформації; запропоновано схему руху інформаційних потоків у процесі управління соціально-економічним розвитком підприємства.

Рассмотрены подходы к определению информационного обеспечения управления социально-экономическим развитием предприятия; систематизированы источники информации; предложена схема движения информационных потоков в процессе управления социально-экономическим развитием предприятия.

Going is considered near determination of the informative providing of management socio-economic development of enterprise; systematized information generator; the chart of motion of informative streams is offered in the process of management socio-economic development of enterprise.

Ключові слова: управління підприємством, інформаційне забезпечення, принципи і джерела.

Провідним суб'єктом господарювання, як відомо, є підприємство. Ефективне управління соціально-економічним розвитком підприємств гарантує добробут і стабільність, задоволення матеріальних і соціальних потреб як самого суб'єкта господарювання, так і окремого регіону, всієї держави і населення в цілому. В умовах економічної кризи особливо важливою є проблема якісного інформаційного забезпечення управління соціально-економічним розвитком підприємства, оскільки ті процеси, що відбуваються в Україні й у світі, потребують швидкого та гнучкого реагування на зміни у зовнішньому середовищі. Рациона-

льно побудована система інформаційних потоків на підприємстві забезпечить адекватне реагування і своєчасне використання потрібних методів та інструментів в умовах соціально-економічної невизначеності й нестабільності.

На сьогодні проблема інформаційного забезпечення управління соціально-економічним розвитком підприємства ще мало досліджена, оскільки існуючі підходи здебільшого зосереджені на інформаційному забезпеченні управління підприємством в цілому.

Так, О.Коваленко [1] вважає, що впровадження інформаційної системи повинно базуватись на системному підході та баченні цього процесу як елемента стратегічних змін на підприємстві. Для ефективного впровадження інформаційних технологій потрібно виконати детальне визначення цілей компанії, бізнес-процесів, подальше моделювання діяльності організації.

М.П.Денисенко та І.В.Колос [2] розглядають інформаційне забезпечення управління підприємством як комплексне поняття, що охоплює сукупність даних, організацію їхнього введення, обробки, збереження та накопичення, пошуку, а також поширення в межах компетенції зацікавлених осіб в зручному для них вигляді. Для оцінки ефективності впровадження інформаційних технологій запропоновано системну показників, які діляться на дві групи: показники, що враховують фактор часу, і показники, що не враховують фактор часу.

Т.В.Безбородова [3] досліджує взаємозв'язок корпоративної, інтегрованої та маркетингової інформаційної системи та характеризує основні етапи і стандарти розвитку систем управління підприємством.

Деякі автори [4, 5] пропонують використовувати процесний підхід при розробці інформаційного забезпечення підприємства і вважають його більш перспективним, оскільки інформаційні потоки обґрунтовуються на підставі процесів, які здійснюються підприємством.

І.А.Демидова [6] розкриває в своїй статті поняття інформаційної системи підприємства, її структуру та функції.

Інформаційному забезпеченню розвитку підприємств присвячено праці [7, 8]. Г.В.Саєнко та І.А.Демидова [7] пропонують елементну модель стійкого підприємства і розглядають інформацію, яка потрібна для кожного елемента та рівня управління. С.І.Яковенко [8] розглядає взаємозв'язок сфер інформатики, концепції організації виробництва та управління інноваційним розвитком підприємств корпоративного типу.

Отже, проведені дослідження дають змогу зробити висновок про те, що в сучасній літературі проблемі інформаційного забезпечення соціально-економічного розвитку підприємства майже не приділяється

уваги.

Тому метою нашого дослідження є систематизація джерел інформації та формування схеми руху інформаційних потоків у системі управління соціально-економічним розвитком підприємства.

Спираючись на опрацьований матеріал [1-9], інформаційне забезпечення управління соціально-економічним розвитком підприємства можна визначити як комплекс заходів, засобів і методів, який забезпечує систему управління соціально-економічним розвитком необхідною інформацією шляхом збору, реєстрації, передачі, зберігання, опрацювання і надання інформації для прийняття необхідних управлінських рішень.

Джерела інформаційного забезпечення управління соціально-економічними результатами діяльності підприємства можна умовно групувати на зовнішні та внутрішні [9]. Їхня детальна характеристика наведена в таблиці.

Інформаційні джерела управління
соціально-економічним розвитком підприємства

ДЖЕРЕЛО	СКЛАДОВІ
1	2
<i>1. Зовнішня інформація</i>	
1.1. Публікації національних і міжнародних офіційних організацій	- Офіційні дані про соціально-економічний розвиток держави, регіонів, галузей, підприємств
1.2. Законодавчі та нормативні акти	- Закони України - Постанови Кабінету Міністрів України - Укази Президента - Відомчі інструкції
1.3. Показники загально-економічного розвитку	- Показники макроекономічного розвитку (темпи збільшення обсягів ВВП, виробництва і рівня інфляції) - Показники галузевого розвитку
1.4. Дані кон'юнктури ринку	- Товарний ринок - Фондовий ринок - Грошовий ринок
1.5. Інформація про діяльність партнерів та конкурентів підприємства	- Конкуренти - Покупці продукції - Постачальники сировини та матеріалів - Страхові компанії - Банки
1.6. Статистична звітність	- Типова періодична - Середньогалузеві показники - Соціально-демографічні показники
1.7. Соціально-економічні показники	- Зайнятість громадян і стан ринку праці - Доходи, рівень життя населення

Продовження таблиці

1	2
	- Співвідношення середньої заробітної плати і вартості корзини споживача
1.8. Соціальні показники	- Тривалість життя - Рівень освіти населення - Стан системи охорони здоров'я населення - Житлове забезпечення
1.9. Інформація у СМІ, книги, наукові видання	- Інформація про стан, проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку держави, регіонів, галузей, підприємств
1.10. Internet	- Будь-яка інформація про соціально-економічний розвиток держави, регіонів чи галузей, окремих підприємств
<i>2. Внутрішня інформація</i>	
2.1. Облікова інформація	- Бухгалтерський (фінансовий облік) - Виробничий облік - Управлінський облік - Статистичний облік - Податковий облік
2.2. Оперативна інформація	- Фактичні дані про економічні результати підприємства - Відхилення фактичних показників від планових (нормативних) - Організація і оплата праці працівників - Охорона праці на підприємстві - Підвищення кваліфікації робітників - Вирішення житлово-побутових проблем
2.3. Планова інформація	- Планові показники соціально-економічних результатів підприємства
2.4. Нормативно-довідкові показники	- Норми і нормативи, що розробляються підприємством і діють в його межах - Нормативно-довідкові показники, що діють у країні чи галузі
2.5. ДАНІ ПЕРЕВІРОК ТА РЕВІЗІЙ	- ВНУТРІШНІ - ЗОВНІШНІ
2.6. Інші джерела	- Результати спостережень (анкетування, інтерв'ювання, опитування) - Чутки

Вся інформація складає єдину інформаційну базу, завданнями якої є: формування та надання повної інформації про соціально-економічний розвиток як самого підприємства, так і держави в цілому для прийняття управлінських рішень; оцінювання і визначення факто-

рів соціально-економічного розвитку; забезпечення поточного, оперативного та стратегічного управління розвитком підприємства.

З точки зору впливу (прямо чи опосередковано) та значущості інформації в управлінні соціально-економічним розвитком підприємства всі інформаційні джерела можна розділити на первинну і вторинну інформацію. Первинна інформація – це дані, що отримані в результаті спеціально проведених досліджень для розв’язання конкретної проблеми стосовно розвитку підприємства. Вторинна інформація не пов’язана з якоюсь конкретною метою, а містить узагальнюючі дані (наприклад, характеристика кон’юнктури ринку).

Процес руху інформаційних потоків під час управління соціально-економічним розвитком показано на рисунку. Як бачимо, це безперервний процес, окремий цикл якого триває з моменту виникнення потреби в інформації до прийняття відповідного рішення щодо управління соціально-економічним розвитком підприємства. Керуюча система, яка може бути представлена топ-менеджерами підприємства, впливає на керовану систему для забезпечення її функціонування і досягнення поставленої мети (підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємства).

Слід зазначити, що інформаційна база стосовно соціально-економічного розвитку повинна формуватися цілеспрямовано, тому, перш за все, визначається мета збору інформації (наприклад, підвищення соціально-економічних результатів), яка доводиться до аналітичного відділу. Аналітично-інформаційний відділ після цього здійснює збір і підготовку необхідної інформації за зовнішнім і внутрішнім критерієм. На цьому етапі важливо відхилити зайву інформацію і залишити лише ту, яка може вплинути на прийняття рішення.

На основі сформованої інформаційної бази здійснюється її аналіз і робляться відповідні висновки та пропозиції, які доводяться до керуючої системи. Спираючись на надану інформацію керівники приймають рішення щодо вирішення поставленої мети і подальшого управління соціально-економічним розвитком підприємства.

Говорячи про інформаційне забезпечення управління соціально-економічним розвитком підприємства, не можна не зупинитись на такому понятті як «інформованість», оскільки постійно зростає обсяг інформації, розвиваються інформаційні системи. Кількість інформації визначає міру організованості підприємства як системи, оскільки чим більшим є потік перероблюваної якісної інформації, тим більш стійким і ефективним є підприємство.

У загальному вигляді інформованість означає наявність необхідної інформації в особи, яка приймає управлінське рішення. Можна ви-

ділити три рівні інформованості з точки зору насиченості інформації [10], тобто співвідношення професійної і фонової інформації:

- високий – на 100% професійна інформація, фонова – відсутня;
- нормативний – близько 70% професійної інформації, фонової – 30%;
- низький – менше ніж 50% професійної інформації.

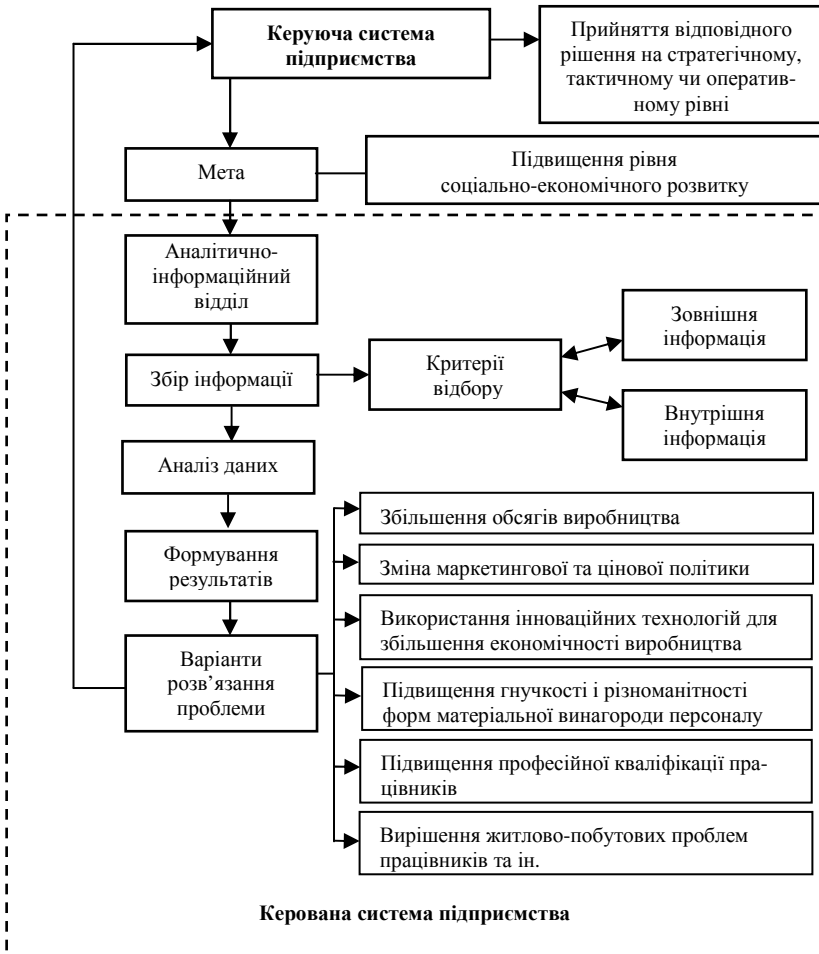

Схема руху інформаційних потоків в процесі управління соціально-економічним розвитком підприємства

Інформаційне середовище підприємства підкоряється дії закону інформованості-впорядкованості. Під впорядкованістю розуміється гармонійний розвиток всіх елементів організації: системи управління, персоналу, підрозділів, економіки і так далі, а також наявність між елементами встановленої взаємодії. Закон інформованості-впорядкованості говорить [10], що чим більшу інформацію має в своєму розпорядженні організація про внутрішнє і зовнішнє середовище, тим вона має більшу вірогідність стійкого функціонування (самозбереження).

Дослідження підходів щодо інформаційного забезпечення управління підприємством дозволили сформулювати принципи інформаційного забезпечення управління соціально-економічним розвитком підприємства, систематизувати джерела інформаційного забезпечення та запропонувати схему руху інформаційних потоків, що має створити на підприємстві цілісну систему інформаційного забезпечення, орієнтовану на ефективне управління. Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення критеріїв управління соціально-економічним розвитком підприємства з метою формування відповідної системи показників для оцінювання рівня розвитку.

1.Коваленко О. Інформаційна система як складова управління підприємством // Вісник КНЕУ. – 2004. – №4. – С.71-77.

2.Денисенко М.П., Колос І.В. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством // Економіка та держава. – 2006. – №7. – С.19-24.

3.Безбородова Т.В. Передумови та етапи формування корпоративних інформаційних систем управління // Економіка та держава. – 2007. – № 10. – С.41-44.

4.Минухин С.В. Формирование информационного обеспечения системы управления бизнес-процессами предприятия // Актуальные проблемы экономики. – 2006. – №10 (64). – С.170-177.

5.Федоренко С.В., Правоторов Д.О. Розробка інформаційного забезпечення та інформаційні потоки промислового підприємства // Економіка та держава. – 2006. – №11. – С.33-34.

6.Демидова І.А. Інформаційна система – як важлива складова стійкої діяльності підприємств регіону // Вісник СНУ. – 2002. – №5(51). – С.61-65.

7.Саенко Г.В., Демидова І.А. Методика информационного обеспечения процесса устойчивого развития хозяйствующих систем в переходной экономике // Актуальные проблемы экономики. – 2005. – №10 (52). – С.189-198.

8.Яковенко С.І. Особливості інформаційного забезпечення та розвитку підприємств корпоративного типу в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №10 (64). – С.226-239.

9.Кирилов О.Д., Гречишкіна О.О. Інформаційне забезпечення управління прибутком підприємства // Зб. наук. праць IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Соціально-економічні реформи у контексті інтеграційного вибору України». Т.4. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2007. – С.31-36.

10.www.partnerstvo.ru/lib/to/node/57.

Отримано 07.09.2009